

Biebrzański
Park Narodowy
w trosce o bagna i ludzi

ZBUDUJ „DOMEK” DLA OWADÓW!

Zagrożenia dla owadów:

Zwalczanie insektycydami szkodników zabija również organizmy pożyteczne.

Wykonywanie oprysków w ciągu dnia, gdy latają pszczoły jest zabronione.

Zaorywanie miedzi i likwidacja zadrzewień śródpolnych pozbawia dzikie owady zapylające miejsc ich naturalnego bytowania (np. wielu gatunków trzmieli).

Uprawa jednego gatunku rośliny na ogromnych połaciach pól (monokultura) i stosowanie chemicznej walki z chwastami (herbicydy) doprowadza owady żyjące na dzikich roślinach do śmierci głodowej.

Wypalanie łąk, miedzi, nasypów kolejowych zabija owady i niszczy ich siedliska.

Jak możesz pomóc pożytecznym owadom?

Zadbaj, aby pszczoły miały dużo pokarmu. Posadź rośliny nektarodajne, w tym tradycyjne gatunki wiejskich kwiatów. Im większa różnorodność – tym lepiej!

Nie używaj w ogrodzie chemicznych środków ochrony roślin ani herbicydów. Dzięki temu skorzystają nie tylko owady, ale i ludzie będą zdrowsi.

Ocal ukwiecone miedze i zadrzewienia śródpolne, posadź szpaler wierzb.

Pozostaw stare drzewa, nawet jeśli są nieco krzywe i dziuplaste.

Zachowaj w ogrodzie „dziki zakątek” z pokrzywami, łopianami i innymi dzikimi roślinami. Zostaw tam stertę gałęzi i kamieni.

Nigdy nie stosuj oprysków w środku dnia, gdy latają pszczoły. Jeśli musisz przyskać zrób to wcześniej rano lub wieczorem, a dzień wcześniej powiadom okolicznych pszczelarzy.

Zbuduj „domek” dla pożytecznych owadów!

Czy wiesz, że ...

Ponad 80% roślin uprawnych jest zapylanych przez owady.

Intensywna działalność rolnicza przyczynia się do niszczenia różnorodności biologicznej i degradacji naturalnych ekosystemów. Giną wtedy także pożyteczne gatunki zwierząt, w tym owady zapylające uprawy.

Niektóre pszczoły samotnice gnieźdzą się w pustych łodygach roślin, np. trzciny lub w różnego rodzaju otworach wygryzionych przez inne owady, np. te żyjące w drewnie.

Murarka ogrodowa jest pszczolą łagodną.

Pszczoły samotnice świetnie zapylają kwiaty roślin uprawnych, ale nie dają miodu.

Murarkę ogrodową można hodować we własnym ogrodzie, sadzie lub szklarni, w specjalnie przygotowanym dla niej „domku”.

Na 1 ha sadu jabłoniowego potrzeba około 550 - 600 samic murarki, a na 1 ha czarnej porzeczki – 970 samic.

Kokony murarki można kupić zimą w niektórych gospodarstwach pszczelarskich.

Wykonywanie oprysków upraw pestycydami jest zabronione w ciągu dnia, gdy latają pszczoły.

PRZYGARNIJ PSZCZOŁĘ

Mowa tu nie o znanej powszechnie pszczole miodnej, hodowanej w ulach, lecz o łagodnej **pszczole samotnicy**.

Pszczoła samotnica to nieżądliwa pszczoła prowadząca samotny tryb życia. Samica zakłada osobne gniazdo lub kilka gniazd, do których zbiera pyłek kwiatowy. Następnie składa tam jaja. Zamyka gniazdo i ginie. Młode po wyjściu z jaj zjadają stopniowo zapas pyłku i rosną. Przechekują zimę w swojej norce. Wiosną wychodzą na zewnątrz i cykl się powtarza. Pszczoły samotnice nie produkują miodu, ale wydajnie zapylają wiele roślin, w tym zioła, warzywa, drzewa i krzewy owocowe.

W Polsce występuje wiele gatunków pszczół samotnic, od bardzo małych (wielkości mrówki) do znacznie większych od pszczoły miodnej. Najbardziej pospolite pszczoły samotnice to: murarka, nożycówka, miesierka, porobnica.

Jest obok nas ... lecz coraz rzadziej

Występuje niemal wszędzie – także w naszych ogrodach lub dosłownie w naszych domach. Wykorzystuje małe otwory w ścianach i w elementach drewnianych. Samotnice żyjące z dala od siedzib ludzkich zakładają gniazda w norkach ziemnych, stertach chrustu, drewna, słomy i pustych łądogach roślin. Dawniej były bardzo pospolite, ale w ostatnich czasach z powodu chemizacji środowiska, nowych mało ekologicznych ogrodów i zabudowy oraz kurczenia się powierzchni nieużytków, są coraz rzadsze. Ponad 220 gatunków samotnic jest już zagrożonych wyginięciem. Podobnie, źle dzieje się z pszczołami miodnymi.

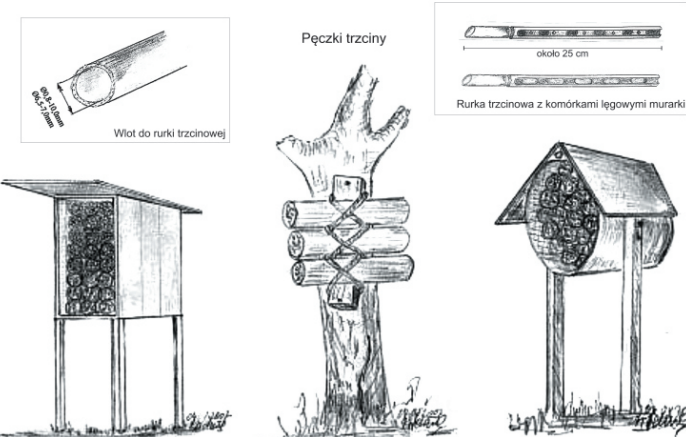
Przykładowe domki dla pszczół samotnic:

Jak pomóc pszczołom?

Pszczoły samotnice chętnie wprowadzają się do specjalnych domków, które możemy im samodzielnie skonstruować i umieścić w ogrodzie lub na leśnej polanie. **Te pszczoły nie mają instynktu obrony gniazda i nie żądają!** Spokojnie pozwalają się obserwować z bardzo bliska. W zamian będą zapylać nasze przydomowe rośliny. Czym więcej „przygarniemy” do naszego ogrodu pszczoły tym większe będą nasze plony truskawek, porzeczek, jabłek, czereśni, gruszek i wielu innych owoców. Ustawienie domków w lesie lub na polanie wpłynie korzystnie na bioróżnorodność tych miejsc.

W zależności od konstrukcji domku i użytych do jego budowy materiałów możemy obok pszczół zwabić do środka takiego mini hoteliku inne pożyteczne owady zapylające (różne bzygi, motyle) oraz takie, które chronią nasze rośliny przed mszycami (złotooki, skorki i biedronki).

Domek z trzciny, drewnem i korą

Nawiercony pień

Domki to nie wszystko ...

Zwykle pszczoły samotnice zbierają pożywienie w pobliżu swojego lub polana leśna były dla nich bogatą stołówką! Posadźmy i pielęgnujmy w nich jak najwięcej roślin dostarczających pyłku kwiatowego i nektaru, potocznie zwanych roślinami miododajnymi. Zamiast „golfowego” trawnika stwórzmy kwiecistą łąkę, koszoną najwyżej 2 razy w roku. Unikajmy stosowania chemicznych nawozów i oprysków, które mogą być szkodliwe dla pszczół.

Trochę matematyki

Z 1 „przygarniętej” pszczoły możemy spodziewać się 10 sztuk nowych pszczół w drugim roku, w trzecim – 100, w czwartym 1000 itd....

Okolo 1000 samic murarki ogrodowej wystarcza do skutecznego zapylenia 1 ha plantacji czarnej porzeczki lub 2 ha sadu jabłoniowego.

Okolo 1500 samic murarki ogrodowej może zastąpić w roli zapylacza 1 ul pszczół miodnych.

Gdy przygotujemy domek o 100 norkach, mających różną średnicę otworów to mogą w nich zadomowić się już w pierwszym roku osobniki należące do 10 różnych gatunków.

Tekst i zdjęcia: Piotr Tałałaj - BbPN
Rysunki: Tadeusz Natczuk

Biebrzański
Park Narodowy
w trosce o bagna i ludzi